

Asia: VN/25829/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Finanssivalvonnan lausunto rahanpesulain osittaisuudistuksesta (VM:n julkaisu 2021:45)

1. Yleistä

Kyseessä on Valtionvarainministeriön johtaman työryhmän muistio rahanpesulain osittaisuudistuksesta, jolla pyritään ennen muuta parantamaan 4. rahanpesudirektiivin täytäntöönpanoa ja saattamaan voimaan FATF:n suositukset täysimääräisesti.

Finanssivalvonnan edustaja on osallistunut työryhmän työhön, jonka vuoksi oheisessa lausunnossa tuodaan vain sellaisia seikkoja esille, joita Finanssivalvonta pitää erityisen tärkeinä.

2. Soveltamisala

Vastaavasti kuin Finanssivalvonnan 20.8.2021 VM:lle antamassa EU:n joukkorahoitusasetusta koskevassa lausunnossa on jo esitetty, Finanssivalvonnan mielestä tulisi arvioida, onko syytä rajata Finanssivalvonnasta annetun lain 4 §:n 2 momentin 13-15 kohtien mukaiset toimilupavalvottavat rahanpesulain soveltamisalan ulkopuolelle. Kyseiset valvottavat on lisätty lakiin rahanpesulain säätämisen jälkeen, eikä niitä ole direktiivissä mainittu soveltamisalaan kuuluvina toimijoina.

Finanssivalvonnan mukaan selkeintä olisi, että rahanpesulain kyseinen säännös kirjoitettaisiin auki nykyisen viittaustekniikan sijaan, siten että lain soveltamisalaan kuuluvat toimijat olisi yksiselitteisesti nimetty.

3. Asiakasta koskevien tietojen hankkiminen

Finanssivalvonta esittää kohtaan teknistä muutosta, jolla poistetaan asiakkaan tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista koskevasta rahanpesulain 3 luvun 2 §:stä seuraava kohta:

2) tavaroiden myynnissä suoritettavan liiketoimen suuruus tai toisiinsa kytkeytyvien liiketoimien suuruus käteisenä on yhteensä vähintään 10 000 euroa ja asiakkuus on satunnainen;

Perusteena ehdotukselle on, että rahanpesulain soveltamisalassa on rajattu soveltaminen vähintään 10.000 euron käteisostoihin eikä kohta ole siten tarpeen. Toisekseen kohdassa viitataan asiakkuuden satunnaisuuteen, vaikka tästä termistä oli uudistusten myötä tarkoitus luopua

Finanssivalvonta esittää vahvan tukensa esitykselle, jonka mukaan ilmoitusvelvollisille lisätään oikeus käsitellä yleisesti saatavilla olevaa asiakkaaseensa kohdistuvaa rikostuomiota tai rikosta koskevaa tietoa. Nykyinen lain sanamuoto on epäselvä ja toisaalta Euroopan pankkiviranomaisen julkaisemissa rahanpesun riskien hallintaa kuvaavissa ohjeissa on nimenomaan kehoitettu kiinnittämään huomiota rikostietoihin, joilla voi olla merkitystä asiakkaan varojen alkuperän selvittämisessä.

4. EU:n pakoteasetuksen ja KRP:n jäädyttämispäätösten noudattamisen valvonta

Finanssivalvonta kannattaa työryhmän esitystä, jolla nk. talouspakotteiden valvonta tulisi nykyisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien velvoitteiden valvonnan rinnalle. FATF:n maa-arviossa esitetyt puutteet valvojien toimivallassa ja mahdollisuudet epäkohtiin puuttumisesta eivät ole korjattavissa muutoin kuin esityksessä valvojille annetulla toimivallalla valvoa kyseisten listausten täytäntöönpanoa ilmoitusvelvollisten toiminnassa.

Samaan toimivallan laajennukseen liittyvät esityksessä olevat muutokset lakiin Finanssivalvonnasta. Lakiin lisätään, että Finanssivalvonnan tehtävänä on myös sen valvominen, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat niitä koskevia säännöksiä ja määräyksiä pakotteista ja varojen jäädyttämisestä. Kun samalla Finanssivalvontaa koskevan lain 20 b §:ään (Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta) lisätään oikeus saada 20 b §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tarpeen pakotteita ja varojen jäädyttämistä koskevien säännösten ja määräysten noudattamiseksi, Finanssivalvonnan tietojen saamista koskeva oikeus on katettu riittävällä tavalla.

5. Tarkastusoikeus

Finanssivalvonta kannattaa esityksessä olevaa mahdollisuutta virtuaalisten tarkastusten tekemiseen. Vallitsevan koronatilanteen lisäksi voidaan tulevaisuudessa kohdata muita rajoituksia, joiden johdosta tarkastusta ei aina voida suorittaa valvottavan toimitiloissa. Lisäksi muistiossa mainittu peruste, jonka mukaan kotirauhaan piiriin kuuluviin tiloihin tehtävä tarkastus edellyttää poikkeuksellisen vahvoja perusteita, puoltaa virtuaalisten tarkastusten mahdollisuutta.

6. Rikemaksun alarajan laskeminen

Finanssivalvonta puoltaa niin ikään esitystä rikemaksun alarajan laskemisesta 1000 euroon. Myös Finanssivalvonnan valvottavissa on toimijoita, joiden liikevaihtoon suhteutettuna 5000 euron rikemaksu on huomattavan suuri.

Muutoin Finanssivalvonta kannattaa esitettyjä muutoksia.

Nybom Tiina
Finanssivalvonta - Rahanpesun estäminen -toimisto